

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

Мемлекеттік сатып алуларды ашық конкурс негізінде жүзеге асыру әр түрлі бағалаулар бойынша бюджеттік қаражаттарды едәуір үнемдейді. Мемлекеттік сатып алу тұрақтылық және «шынайлығы» принциптерін сақтай отырып жүзеге асырылуы қажет, өйткені ол мемлекет пен жабдықтаушы арасындағы қаржылық қарым-қатынастың трансференттілігін қарастырады. Бұл үшін бюджет жүйесінің барлық деңгейінде мемлекеттік сатып алуларды жүзеге асыру тәртібін реттейтін заң болуы қажет. Салық жүйесінің реформасы мемлекеттің қаржы ресурстарын пайдаланудың тиімділігін арттыруы қажет. Мемлекеттік шығындарды реформалау процесінде қабылданған бағдарламалық құжаттар бюджеттік қаражаттарды шығындаудың тиімділігін арттыруға бағытталуы қажет. Бюджеттік қаржыландыру әлі де болса нақты нәтижелерге аз байланысты, сондықтан әрдайым әлеуметтік-экономикалық мәселелерді шешуге ықпал ете алмайды. Осылайша экономикалық дамудың жолына кедергі болатын негізгі кедергілерге тек қана жоғары салық ауыртпашылығы ғана емес, сонымен қатар мемлекет өндіретін игіліктердің шығындар деңгейіне сәйкес келмейтін төменгі сапасы да әсер етеді. Мемлекеттік шығындар жүйесін кешенді реформалаусыз салық ауыртпашылығын төмендету ұзақ мерзімді болашақта мемлекеттің қаржы жүйесін тұрақтандыруға әкелмейді. Осылайша, салық ауыртпашылығын төмендету тек қана салықтарды төмендетумен ғана емес, сонымен қатар мемлекеттік шығындардың тиімділігін арттыру мен мемлекеттің өз қызметін сапалы атқаруына да байланысты болады.

Бюджеттік қаражаттар ең алдымен ұзақ мерзімді болашақта экономикалық өсуге ықпал ететін негізгі бағыттарға шоғырлануы қажет.

Пайдаланылған әдебиеттер

- 8 Дауранов И., Шмикина А., Рудецких А. Малый бизнес: проблемы оформления кредита // Вестник предпринимателя 2011 г. N4 –с. 21-27.
- 9 Зиябеков Б. Кредитное бюро—инструмент выявления рисков // Банки Казахстана 2012 N3.
- 10 Семенов,С. Рейтинговая методика оценки эффективности банков/С. Семенов// Банковские технологии.-2012.-N 2.-С.59-62.- ISSN 0201-7296

УДК 669.054.8/.87(075)

ҚАЛДЫҚТАРДЫ ЖОЮ МЕН ҚАЙТА ӨНДЕУ ЖҮЙЕСІН ЖЕТІЛДІРУ

Ерниязова Айдана Мендібайқызы, Бақытжанова Арайлым Маратқызы

Хаштаева Ардақ Қайсабекқызы

aidana_a4@mail.ru, arai93.maratova@mail.ru, ardashka_93@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰҰ студенттері, Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші – Демесінов Т.Ж., э.ғ.к., доцент (қауымдасқан профессор

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауында үнемі Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» өту жөніндегі идеясына зор мән беріледі. Нақты іс шараларды жүзеге асыру жүйесі қабылданған кезде ол еліміздің экономикалық дамуын әлемдік экологиялық талаптарға және стандарттарға негіздеп жасауға мүмкіндік беретін өте үлкен және кешенді құжат болуы керек.

2012 жылдың 23-маусымында өткізілген «РИО + 20» саммитінен кейін қазақстандық қоғамның ерік-жігері «жасыл» экономикаға ауысу бойынша стратегияны іске асыруға бағытталғаны белгілі. Н.Ә.Назарбаевтың бастамасы бойынша «жасыл» экономикаға көшу бойынша әзірленген тұжырымдамада бірінші кезекте басты түрде экономиканың белгілі бір салаларын реформалауға бағытталған басым міндеттер тізбесі ұсынылды[1].

«Жасыл» экономикаға ауысу аясында:

- қорлардың тиімділігін арттыру;
- қазақстандық инфрақұрылымды жетілдіру;
- халықтың әл-ауқатын жақсарту болжанады.

Тұжырымдаманы іске асыру үш кезеңге бөліп жоспарланған:

бірінші кезең - 2013–2020 жж. – қорларды пайдалануды оңтайландыру және табиғатты пайдалану қызметінің тиімділігі арттыру, сондай-ақ, «жасыл» инфрақұрылымды құру;

екінші кезең - 2020–2030 жж. – табиғи қорларды тиімді пайдалану, жоғары технологиялар базасында қайта жаңғыртылатын энергетиканы енгізу;

үшінші кезең - 2030–2050 жж. – олардың қайта жаңғыртылуы жағдайында негізіне табиғи қорларды пайдалану қойылған, ұлттық экономиканың «үшінші өнеркәсіптік революция» қағидаттарына ауысуы жүзеге асырылады[2].

«Жасыл» экономиканы дамытудың жеті негізгі бағыттарына тоқтала кетейік.

Бірінші бағыт - жаңартылатын энергия көздерін енгізу.

Пайдалы қазбаларды ары қарай сақтау туралы мәселе орасан ауқымға ие болады. Біздің мемлекет табиғи қорлары өте бай ел ретінде танылған. Мұнай, газ – бүкіл дүние жүзінде ең ірі энергетикалық қорлардың бірі ретінде сыныпталады, бірақ тіпті олардың өзі уақыты келгенде сарқылады, демек өмір үшін жаңа ресурстар табу қажет. Бұл ретте Қазақстанның жақсы экожүйеге, жер қыртысына және орманға ие болуы айғағы басқа елдер алдындағы өзінің ұстанымын айтарлықтай арттырады.

Екінші бағыт – тұрғын үй-коммуналдық шаруашылығындағы энергия тиімділігін қамтамасыз ету.

Қалалық тұрғын үй қорының маңызды бөлігі кеңестік дәуірден кейінгі уақытта салынғандықтан, тұрғын үй кешендерінің көпшілігі тиімсіз жылу изоляциялық құрылымдармен және жылумен қамтамасыз ету жүйелерімен жабдықталған, ол айтарлықтай зор жылу шығындарына алып келеді. Қазіргі уақытта Қазақстанда жылумен қамтамасыз ету аспаптарының жұмысының істен шығуы саласындағы іс-шараларды жүзеге асыратын энергия сервистік компаниялары әрекет етеді.

Үшінші бағыт – ауыл шаруашылығындағы органикалық егін шаруашылығы

Бірінші кезекте бағыттың аталмыш түрі әр түрлі азық қоспаларынан, синтетикалық тыңайту өнімдерінен (пестицидтерден) бас тартуды қарастырады. Бұл жерде дақылдық өсімдіктердің шығымдылығын, өсуін қамтамасыз ету үшін органикалық тыңайтқыштарды пайдалану туралы сөз болып отыр. Ауыл шаруашылығын «көгалдандыру» табиғи қорларға зиян келтірместен, халыққа азық-түлікті қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Қазақстан мынадай бағыттар бойынша әрекет етуді жоспарлайды:

- жердің құнарлылығын басқару;
- суды тиімді пайдалану;
- өсімдіктер және жануарлар қауіпсіздігін басқару;
- фермаларды механикаландыру.

Төртінші бағыт – қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру.

Қалдықтарды басқару мәселесі ерекше танымалдылыққа ие болды. Лас көшелер, үйінділер және қандай да бір болып жатқан келеңсіз жағдайларға бақылаудың жоқтығын жиі кездестіресіз. Қалыптасқан жағдайларға байланысты қалдықтарды өндірістік өнімнің қайталама өнімі ретінде пайдалану ұсынылған. Осылайша, мысалы қатты тұрмыстық қалдықтарды кешенді қайта өңдеу және балама отынды алу технологиясы Алматыда іске асырылуда.

Бесінші бағыт – су қорларын басқару жүйелерін жетілдіру.

Су адамзаттың өмір сүруін және экожүйелердің тұтастығын қамтамасыз етудің шешуші табиғи құрылымы болып қала береді. Осыған байланысты су қорларын тиімді пайдалану орасан ауқымға ие болатын мәселе болып қала береді.

Алтыншы бағыт – «таза» көлікті дамыту.

Қазақстандағы көлік тасымалдарының көпшілігі дизельді/бензинді пайдалану негізінде жүзеге асырылатыны белгілі. Қазіргі уақытта тасымалдардың басым бөлігі бензин (дизель)

негізінде жүзеге асырылады. Бірінші кезекте бұл парник газдарының жоғары шығарындыларына жағдай туғызады.

Жетінші бағыт – экожүйелерді сақтау және тиімді басқару.

Осы бағыттағы қызмет басты түрде біздің елдің бірегей табиғат байлығын сақтауға бағытталған[3].

Соның ішінде, төртінші бағыт бойынша қарастыратын болсақ: «Қазақстанда қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) басқару бағдарламасын жетілдіру интеграциясыз жұмыс жасай алмайды. Ол вертикалды интеграцияланған жүйе болуы тиіс. Егер контейнерлер бөлек сатып алынатын болса, қоқыс тасымалдаушылар бөлек сатып алынатын болса, зауыт бөлек салынатын болса, тариф бөлек есептелсе, қалдықтарды жою құны қымбаттай береді». Бұл туралы ҚР премьер-министрі Серік Ахметов үкімет отырысында қатты тұрмыстық қалдықтарды залалсыздандыру немесе қайта өңдеуді жетілдіру бағдарламасының негізгі бағыттарын мәлімдеді. Премьер бұрын да Қазақстанда қоқыс өңдеу зауыттарын салудың сәтсіз тәжірибелерін болғанын еске салды. «Алматыда зауыт салған кезде, ол тарфитерді қалыптастырудан қашық, қоқыс алып кетудің бірыңғай орталығынан алшақта орналасты. Ал қоқыстарды жинау және әкету де бөлек болды. Содан келіп, зауыт – бөлек, жергілікті атқару билігі – бөлек, тарифтер – бөлек болды. Сол зауыттар бүгін тоқтап тұр», – деді үкімет басшысы. Ахметов қалдықтарды басқаруды жетілдіру бағдарламасына енген жобалар егер олар кешенді түрде тігінен интеграцияланған жүйе болса ғана қаржыландырылатынын айтты. «Біз егер мемлекет пен инвесторлар арасында қандай болмасын, шетелдік пе, немесе отандық па, бәрібір, қалыпты ашық және түсінікті ойын ережелерін жасамасақ еш уақытта қуатты инвесторларды тарта алмаймыз», – деді С.Ахметов.

Шын мәнінде қазіргі жағдайды саралайтын болсақ, Қазақстанда шамамен 500 мың тонна қағаз бен картон, 500 мың тонна пластмасса, 200 мың тонна металл және басқа да бағалы заттар мен материалдар қоқыс төгетін жерде жатыр. Бұл пікірді ҚР Қоршаған ортаны қорғау және су ресурстары министрі Нұрлан Қаппаров та мақұлдап отыр.

«Орташаландырылған морфологиялық құрамнан шыға келе, ҚТҚ көлемінде қалыптасқан екінші материалдық ресурстар саны жыл сайын 500 мың тонна қағаз бен картонды, 500 мың тонна пластмассаны, 300 мың тонна әйнекті, 200 мың тонна металды, 500 мың тонна пластмассаны құрап отыр. Бұл дегеніңіз аталмыш ресурстарды екінші қайтара пайдаланудың зор әлеуеті бар деген сөз», – деді Н.Қаппаров үкімет отырысында.

Ал бұл орайда не істеу керек, қанша қаржы керек? Қоршаған ортаны қорғау және су ресурстары министрі Нұрлан Қаппаровтың ойынша, қатты тұрмыстық қалдықтарды (ҚТҚ) өңдеуге және кәдеге асыруға 2020 жылға дейін 127 млрд. теңге қажет. «Бағдарламаны іске асырудың бастапқы кезеңінде бюджеттік қаражат керек. Мысалы, бағдарламаның 2020 жылға дейінгі пилоттық кезеңіне бюджеттен 52 млрд. теңге бөлу жоспарлануда. Ол соманы республикалық бюджет комиссиясы қолдады. Оған қоса 2020 жылға дейін 75 млрд. теңге мөлшеріндегі жеке инвестиция салу да қарастырылуда, ол барлық шығынның 60 пайызын құрайды», – деді Нұрлан Қаппаров.

«Атап айтар болсақ, жалпы мөлшері 127 млрд. теңге болатын ол қаражат шығынның 4 санатына пайдаланылады: биологиялық ыдырайтын қалдықтарды бөлек жинау, қалдықтарды дер кезінде әкетіп отыру үшін контейнерлер мен қоқыс тасымалдаушылар паркін жаңарту, жаңа полигондар мен қоқысты өңдейтін жаңа зауыттар салу қажет», – деді министр.

Қазіргі кезеңде халқының саны 300 мыңнан асатын қалаларда мемлекеттік - жеке меншік серіктестік аясында қатты тұрмыстық қалдықтарды өңдейтін зауыттар салу жоспарлануда[4].

Елбасымыздың бұл саясатын біз толықтай қолдаймыз. Атадан балаға мирас болып қалған кең байтақ Қазақстанның жазира даласын сақтап, оны келер ұрпаққа жеткізу - біздің басты мақсатымыз. Бұл тұста «Жасыл экономиканы» дамытудың орасан зор рөлі бар. Қазақстанның түкпір-түкпірінде «Жасыл экономика» туралы деректер жеткізіп, оны қолдану жолдарын кеңінен тарату қажет деп есептейміз.

Қолданылған әдебиет

1. Egov.kz
2. «Жасыл экономика» деген не?/«Ақ Жайық», наурыз 2009.
3. «Жасыл экономика» жетістіктері/«Дала мен қала»,маусым 2013.
4. «Қалдықты да қажетке жарату керек»/ «Айқын»,қаңтар 2014.

УДК 332.365

«ЖАСЫЛ ЭКОНОМИКА» ИННОВАЦИЯЛАРДЫ ДАМУЫТ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Ертасқызы Аяулым
aiauka_151294@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті «Экономика» мамандығы студенті,
Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі - Кулмағанбетова А.С.

Қазіргі кезде ел экономикасының өсуінің негізгі факторларының бірі болып инновациялық даму табылады. Қазақстанның экономикасының дамуы инновация мен ғылымның дамуының түбегейлі өзгеруіне, білімге, мамандандырылған кадрларды даярлауға негізделетін отандық және шетелдік ғылыми-инновациялық жұмыстарды нарыққа кіргізу және қолданысқа енгізу арқылы жүзеге асырылады. Бәсекелестікті ұлттық деңгейде шешу теоретика-әдістемелік шешімдерге бағытталады, нақтырақ айтсақ, оның елдің әлеуметтік экономикалық дамуына сәйкес келетін Қазақстан Республикасының ұлттық саясатына сәйкес келетін бағыттарды дұрыс таңдау. Мемлекеттегі ішкі экономикалық стратегия мен саясатты жасау кезінде сол ел азаматтары мен кәсіпорындарына бағытталған ұлттық базалық стратегия қабылдануы қажет. Бұл стратегияларда шаруашылықтар мен мемлекеттің әлеуметтік саласына кері әсерін тигізбейтін ұлттық экономика субъектілеріне маңызды болып табылатын бағыттар құрастырылуы керек.

Қазақстанның қазіргі таңда алдына алға қойған мақсаты әлемдік нарықта бәсекегеқабілеттілікке жетуге жол ашатын сапалы жаңа тауарлар мен технологияларды жасап шығарып қолданысқа енгізетін және инновациялық даму арқылы отандық экономикасын бәсекеге қабілетті ететін әлемнің 30 дамыған елдерінің қатарына кіру. Қазіргі таңда Қазақстан экономикалық реформалары бойынша Орталық Азия мемлекеттерінің арасында көшбасшылықты ала отырып, бұрынғы көптеген посткеңестік елдердің алдын алады. Дегенмен мемлекетіміздің экономикасының қарқынды дамуына қарамастан оның бірнеше мәселелері де бар. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Дағдарыстан дамуға» жолдауы мен «Қазақстан Республикасының 2003-2015 жылдарға Индустриалдық-Инновациялық даму бағдарламасы» шеңберінде өңірлерді инновациялық дамыту мәселесін қарқынды түрде жүргізу қажеттілігі туды.

Бәсекеге қабілеттілік – субъектіге экономикалық бақталастыққа түсуге мүмкіндік беретін белгілерге ие болу. Әлемдік бәсекені зерттеуші американдық зерттеушісі М.Портердің айтуы бойынша, ұлттық экономиканың бәсекеге қабілеттілігі ел азаматтарының өмір сүрудің жоғары деңгейімен қамтамасыз ететін мемлекеттің ресурстарын тиімді қолданылуына негізделеді. Ұлттық бәсекегеқабілеттілік – бұл бәсекелестеріне қарағанда тауарлар мен қызметтерді бағалық және бағалық емес белгілеріне байланысты тұтынушыларға тиімді болатын және әлемдік нарық талаптарына сәйкес келетін ұлттық экономиканың тауарлар мен қызметтерді өндіру мен жүзеге асырумен бір мезгілде мемлекет пен оның азаматтарының экономикалық әл-ауқатын жоғарлату қабілеті. Ұлттық бәсекегеқабілеттілік – бұл мемлекеттің ел тұрғындарының табыстылығын көтеру мақсатында ішкі және сыртқы нарықта тауарлар мен қызметтерді өндіру және пайдалану қабілеттілігі. [1]